

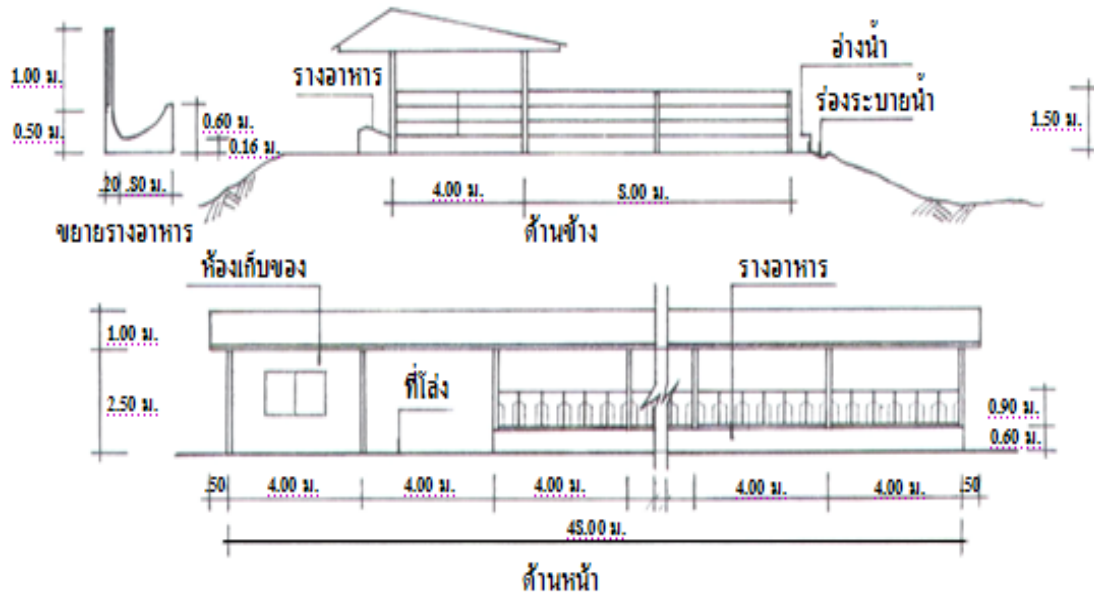
4.2.3 โรงเรือนโคเนื้อ โคนม และกระบือ

โคเนื้อ โคนม และกระบือ จัดเป็นสัตว์ประเภทสัตว์ใหญ่ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักปล่อยให้โคลงไปแทะเล็มหญ้าในแปลงหญ้า หรือทุ่งหญ้าสาธารณะ ผู้เลี้ยงจะสร้างโรงเรือนไว้สำหรับให้สัตว์พักอาศัยในช่วงเวลากลางคืน ผู้เลี้ยงที่เป็นชาวบ้านมักสร้างโรงเรือนไว้ตามใต้ถุนบ้านเพื่อความสะดวกในการดูแลสัตว์ โรงเรือนสำหรับโคนมนั้นสำคัญมากเพราะต้องใช้เป็นที่พักสำหรับให้แม่โคยืนโรงรีดนม ส่วนใหญ่จะทำโรงเรือนโดยแบ่งเป็นช่อง ๆ สำหรับให้อาหารและรีดนม

ก. โรงเรือนโคเนื้อและกระบือ ลักษณะของพื้นที่ต้องเป็นที่ดอน น้ำไม่ท่วม ถ้าเป็นพื้นคอนกรีต ต้องมีความลาดเทประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ ส่วนของคอกพักโค-กระบือจะประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่มีหลังคาและส่วนที่เป็นลานโล่ง ถ้าพื้นคอกเป็นพื้นคอนกรีตทั้งหมด พื้นที่ภายใต้หลังคาเท่ากับ $1/2$ ของพื้นที่คอกทั้งหมดแต่ถ้ากรณีพื้นคอกภายใต้หลังคาเป็นพื้นคอนกรีต และพื้นลานโล่งเป็นพื้นดิน พื้นที่ลานโล่งเท่ากับ 10 เท่าของพื้นที่ภายใต้หลังคา ส่วนรางอาหารจะอยู่ด้านหน้าสุดของคอกพักและยาวตลอดความยาวของคอกพัก มีกั้นรางโค้งและลาดเท 2 เปอร์เซ็นต์ ไปทางด้านใดด้านหนึ่งของคอก มีความกว้าง 85 ถึง 90 เซนติเมตร ส่วนกั้นลึก 35 เซนติเมตร อ่างน้ำจะอยู่ทางด้านท้ายสุดของคอก และมีความสูงไม่เกิน 60 เซนติเมตร มีรั้วล้อมรอบคอกพักซึ่งติดตั้งเป็นแนวขวาง 4 แนวโดยให้แนวบนสุดสูงจากพื้นดินประมาณ 140 ถึง 150 เซนติเมตร อาจใช้ไม้เนื้อแข็งหรือท่อเหล็กก็ได้ (ภาพที่ 4.64-4.67)

ในการเลี้ยงกระบืออาจมีการสร้างปลักในพื้นที่คอกพักในส่วนที่เป็นลานโล่งท้ายคอกหรือบริเวณที่ต่ำสุดของคอกเพื่อสะดวกในการระบายทิ้ง (ชาติรี, 2548)

(ระบบคอกแบบพื้นคอนกรีต)

ภาพที่ 4.64 ฟังโรงเรือนโค-กระบือเนื้อ

ที่มา: จรัส (2539)

ภาพที่ 4.65 โรงเรือนโค-กระบือเนื้อ

ที่มา: ไทยลิฟสต็อคค้อทคอม (2553)

ภาพที่ 4.66 โรงเรือนโค-กระบือเนื้อ

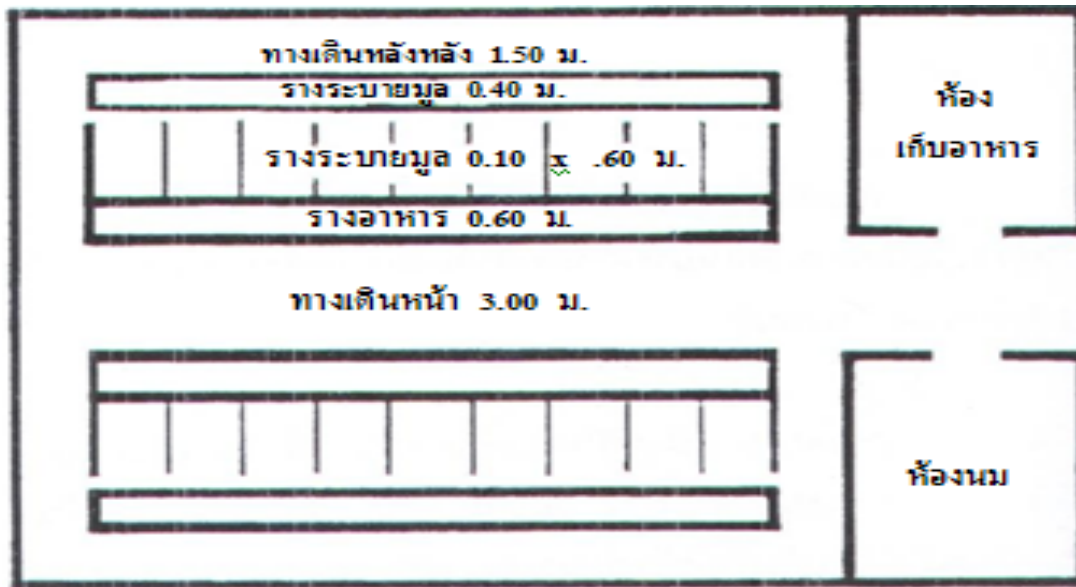
ที่มา: Animalscience.ucdavis.edu (n.d.)

ภาพที่ 4.67 การเลี้ยงโค-กระบือเนื้อในโรงเรือน

ที่มา: ไทยลิฟสต็อกค้อทคอม (2553)

ข. โรงเรือนโครีดนมเย็นซอง การเลี้ยงโคนมในประเทศไทยส่วนใหญ่ นิยมเลี้ยงแบบผูกยืนในโรงรีดนม โดยผู้เลี้ยงจัดหาหญ้าสดและอาหารมาให้โคกินในโรงซึ่งถูก แบ่งเป็นช่อง ๆ ตามจำนวนโค (ภาพที่ 4.68-4.69) ส่วนประกอบต่าง ๆ ของโรงเรือนโครีดนมเย็นซอง **ชาติรี (2548)** ได้อธิบายส่วนประกอบต่าง ๆ ไว้ดังข้างล่างนี้

ภาพที่ 4.68 แผนผังโรงเรือนเลี้ยงโคนมแบบยืนโรงแบบ 2 แถว หันหน้าเข้าหากัน

ที่มา: ชวนิสนดากร (2528)

ภาพที่ 4.69 แผนผังโรงเรือนเลี้ยงโคนมแบบยืนโรงแบบ 2 แถว หันหน้าเข้าหากัน

ที่มา: ชวนิสนดากร (2528)

1) ชอง (stall) พื้นชองอาจเป็นพื้นคอนกรีตผิวหยาบปานกลาง หรือรองด้วยวัสดุ เช่น แผ่นยาง แกลบ ฟาง หญ้าแห้ง เป็นต้น เพื่อป้องกันการลื่นล้ม พื้นมีความลาดเท 3 เปอร์เซ็นต์ มีความกว้างประมาณ 110–120 เซนติเมตร ความยาว 155–160 เซนติเมตร แต่ละชองจะถูกรัดด้วยท่อเหล็กหรือไม้ ซึ่งยาว 105 เซนติเมตร สูง 100 เซนติเมตร (ภาพที่ 4.70-4.71)

ภาพที่ 4.70 ชองโคนม สำหรับเลี้ยงแบบอินทรีย์และรีดนม

ที่มา: บล็อกแก๊งค์ดอทคอม (2554)

ภาพที่ 4.71 ขางปูพื้นของโคนม

ที่มา: สมเกียรติและวิรัญญา (2551)

2) รางอาหาร รางหญ้า (manger) อยู่ด้านหน้าช่อง มีความยาวตลอดโรงเรือนและลาดเทไปทางด้านใดด้านหนึ่ง 2 เพอร์เซ็นต์ มีขนาดกว้าง 70-80 เซนติเมตร ลึก 30 เซนติเมตร กั้นรางโค้งเป็นกระทะ (ภาพที่ 4.72)

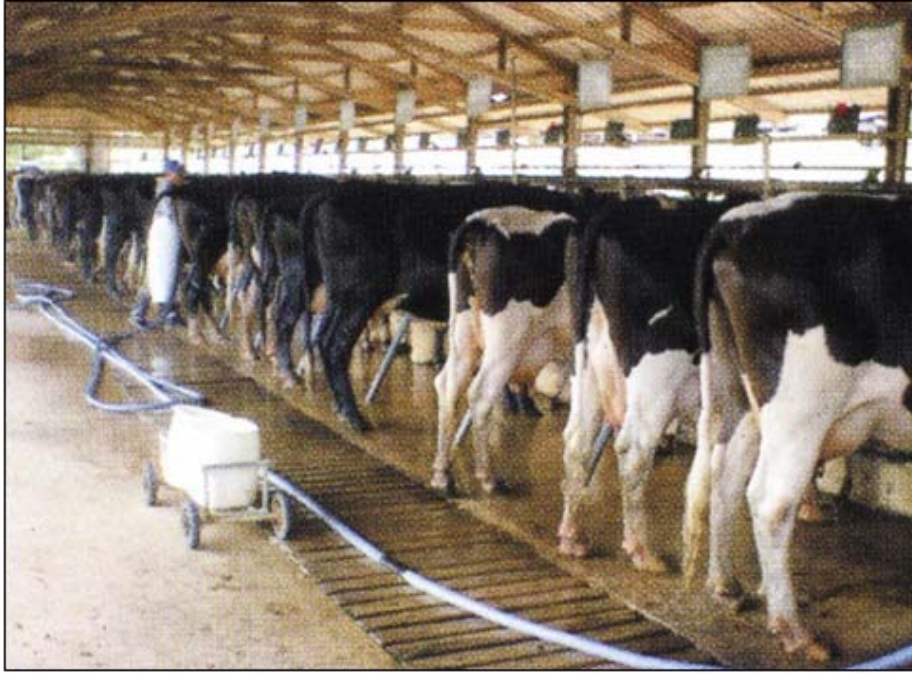

ภาพที่ 4.72 รางหญ้ารางอาหารสำหรับโคยืนโรง ใช้รางเดียวกัน

ที่มา: บล็อกสปีดคือทคอม (2554)

3) รางระบายมูล (gutter) อยู่ถัดจากช่องมาด้านหลัง เพื่อรองรับน้ำปัสสาวะ น้ำล้างตัวแม่โคนมและน้ำล้างพื้นช่อง โดยมีความกว้าง 40–50 เซนติเมตร ลึก 15 เซนติเมตร มีความลาดเท 2 เปอร์เซ็นต์ ไปทางเดียวกันกับรางอาหารมีลักษณะเป็นรางเปิด (ภาพที่ 4.73)

4) ทางเดินหลัง (service passage) ใช้เป็นเส้นทางสำหรับลำเลียงมูลและการจัดการอื่น ๆ ออกจากโรงเรือน ความกว้างสะดวกต่อการใช้รถเข็นมูล รถเข็นอาหาร โดยทั่วไป ความกว้างไม่น้อยกว่า 1 เมตร (ภาพที่ 4.73)

ภาพที่ 4.73 รางระบายมูล

ที่มา: สมชาย (2556)

5) ทางเดินหน้าหรือทางเดินให้อาหาร (feed passage) อยู่
ด้านหน้ารางอาหาร มีความกว้าง 1.50 เมตร สามารถใช้รถเข็นตักอาหารใส่รางอาหารได้สะดวก
นิยมยกระดับพื้นทางเดินให้เสมอกับขอบบนของรางอาหารเพื่อสะดวกในการกวาดอาหารลงราง
(ภาพที่ 4.72)

6) อุปกรณ์ให้น้ำ ใช้เป็นอ่างน้ำหรือถ้วยให้น้ำอัตโนมัติ ติดไว้
กับรั้วกั้นหน้าช่อง โดยให้โค 2 ตัวสามารถใช้ร่วมกันได้ (ภาพที่ 4.74-4.75)

ภาพที่ 4.74 ถ้วยให้น้ำอัตโนมัติ

ที่มา: Coburn.com (2013)

ภาพที่ 4.75 ถ้วยให้น้ำอัตโนมัติ

ที่มา: Qrbiz.com (n.d.)

ภาพที่ 4.76 การติดตั้งถ้วยให้น้ำอัตโนมัติ

ที่มา: Equipementspfb.com (n.d.)